

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

31. května 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Soudní příslušnost – Zvláštní příslušnost – Článek 8 bod 3 – Vzájemná žaloba, která se týká nebo netýká stejné smlouvy či stejné skutečnosti jako původní žaloba“

Ve věci C-306/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tatabányai Törvényszék (soud v Tatabányi, Maďarsko) ze dne 17. května 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 26. května 2017, v řízení

Éva Nothartová

proti

Sámsonu Józsefu Boldizsárovi,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení J. Malenovský, předseda senátu, M. Safjan (zpravodaj) a D. Šváby, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, M. Figueiredem a P. Lacerdou, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi K. Talabér-Ritz a M. Heller, jako zmocněnkyněmi,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: maďarština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 8 bodu 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Ěvou Nothartovou a Sámsonem Józsefem Boldizsárem ohledně údajného porušení práva k podobizně a práva ke zvukovému záznamu E. Nothartové, v souvislosti s kterým podal S. J. Boldizsár vzájemnou žalobu.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Z bodu 4 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 vyplývá, že cílem tohoto nařízení je v zájmu řádného fungování vnitřního trhu přijmout „[u]stanovení, která umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zajistí rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí přijatých v členských státech“.
- 4 Body 15 a 16 odůvodnění tohoto nařízení uvádějí:
 - „(15) Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojovacího prvku. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.“
 - (16) Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. To je důležité zejména ve sporech týkajících se mimosmluvních závazků, které vyplývají z porušení práva na soukromí a práv na ochranu osobnosti, včetně pomluvy.“
- 5 Pravidla pro určení příslušnosti jsou uvedena v kapitole II zmíněného nařízení.
- 6 Článek 4 odst. 1, obsažený v oddíle 1, nazvaném „Obecná ustanovení“, kapitoly II tohoto nařízení, zní takto:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“
- 7 Článek 5, který se nachází v uvedeném oddíle 1 nařízení č. 1215/2012, v odstavci 1 stanoví:

„Osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

- 8 Článek 7 tohoto nařízení, který je součástí oddílu 2 kapitoly II, nadepsaného „Zvláštní příslušnost“, v bodě 2 stanoví:

„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována:

[...]

- 2) ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.
- 9 Podle čl. 8 bodu 3 uvedeného nařízení, který rovněž spadá do tohoto oddílu 2, může být „[o]soba, která má bydliště v některém členském státě, [...] též žalována, [...] jedná-li se o vzájemnou žalobu, která se týká stejné smlouvy či stejné skutečnosti jako původní žaloba, u soudu, u něhož byla podána původní žaloba“.

Maďarské právo

- 10 Ustanovení § 147 odst. 1 polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1952, občanský soudní řád) stanoví:

„Do skončení jednání předcházejícího vyhlášení rozsudku v prvním stupni může žalovaný podat proti žalobci vzájemnou žalobu, pokud nárok, který chce prostřednictvím vzájemné žaloby uplatnit, vychází ze stejného právního vztahu jako návrh žalobce, nebo s ním souvisí, nebo pokud je možné provést započtení nároku, který je předmětem vzájemné žaloby, proti nároku, který je předmětem žaloby [...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 11 É. Nohartová, slovenská státní příslušnice s bydlištěm na Slovensku, podala podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 k předkládajícímu soudu Tatabányai Törvényszék (soud v Tatbányi, Maďarsko) žalobu proti S.J. Boldizsárovi, maďarskému státnímu příslušníku s bydlištěm v Maďarsku, kterou se domáhala, aby bylo shledáno porušení jejího práva k podobizně a jejího práva ke zvukovému záznamu. Žalobkyně v původním řízení tvrdí, že S.J. Boldizsár pořídil bez jejího vědomí fotografie a videonahrávky, které poté zakomponoval mimo jiné do videí šířených na internetu, konkrétně na platformě YouTube.
- 12 Žalovaný v původním řízení podal k předkládajícímu soudu vzájemnou žalobu na náhradu škody z důvodu zaprvé, že původní žaloba měla za následek omezení šíření jeho duševního výtvaru na platformě YouTube, zadruhé, že žalobkyně v původním řízení omylem použila příjmení jeho otce, čímž porušila jeho právo na jméno, jakož i právo na respekt k zemřelým, zatřetí, že žalobkyně v původním řízení uvedla registrační číslo jeho vozidla, čímž porušila „právo na ochranu osobnosti související s motorovým vozidlem“.
- 13 Podle předkládajícího soudu se vzájemná žaloba podaná žalovaným v původním řízení netýká stejné skutečnosti jako původní žaloba ve smyslu čl. 8 bodu 3 nařízení č. 1215/2012.
- 14 Z toho důvodu má předkládající soud za to, že pokud je čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 jediným použitelným ustanovením pro vzájemné žaloby, není příslušný k rozhodování o vzájemné žalobě podané žalovaným v původním řízení, jelikož se netýká stejné skutečnosti jako původní žaloba.

- 15 Pokud se naproti tomu čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 použije pouze na vzájemné žaloby, které se týkají stejné smlouvy či skutečnosti jako původní žaloba, má předkládající soud za to, že je podle čl. 7 bodu 2 tohoto nařízení příslušný k rozhodnutí o vzájemné žalobě, kterou podal žalovaný v původním řízení.
- 16 Za těchto podmínek se Tatabányai Törvényszék (soud v Tatabányi) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„V případě vzájemné žaloby, která se týká jiné smlouvy či jiné skutečnosti než původní žaloba,

- a) se pro účely určení soudu příslušného k rozhodnutí o vzájemné žalobě použije výhradně čl. 8 [bod] 3 nařízení [č. 1215/2012], jelikož vzájemné žaloby upravuje pouze toto ustanovení, nebo
- b) se článek 8 [bod] 3 nařízení [č. 1215/2012] vztahuje pouze na vzájemné žaloby, které se týkají stejné smlouvy či stejné skutečnosti jako původní žaloba a nelze jej tudíž použít na vzájemnou žalobu, která se netýká stejné smlouvy či stejné skutečnosti jako původní žaloba, a proto lze na základě ostatních pravidel příslušnosti nařízení [č. 1215/2012] určit, že soud příslušný k rozhodnutí o původní žalobě je rovněž příslušný k rozhodnutí o vzájemné žalobě?“

K předběžné otázce

- 17 Podstatou otázky předkládajícího soudu, formulované ve dvou částech, které je třeba přezkoumat společně, je, zda musí být čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že se s vyloučením jakéhokoli jiného pravidla zvláštní příslušnosti stanoveného tímto nařízením použije v situaci, kdy je k soudu příslušnému k rozhodování o údajném porušení práv na ochranu osobnosti žalobce z důvodu pořízení fotografií a videozáznamů bez jeho vědomí, žalovaným podána vzájemná žaloba na náhradu škody z titulu deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti žalobce, odůvodněná zejména omezením jeho duševního výtvaru, který je předmětem původní žaloby.
- 18 Úvodem je třeba připomenout, že vzhledem k tomu, že čl. 7 bod 2 a čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 v zásadě přebírají znění čl. 5 bodu 3 a čl. 6 bodu 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), výklad podaný Soudním dvorem, pokud jde o ustanovení posledně uvedeného nařízení a před tím Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32) ve znění následujících úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě, nadále platí pro rovnocenná ustanovení nařízení č. 1215/2012 (obdobně viz rozsudky ze dne 15. června 2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, bod 27; ze dne 17. října 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, bod 24, a ze dne 31. ledna 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, bod 36).
- 19 Podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, žalovány u soudů tohoto členského státu. Článek 5 odst. 1 tohoto nařízení stanoví výjimky z tohoto pravidla obecné příslušnosti, uvedené v oddílech 2 až 7 kapitoly II tohoto nařízení.
- 20 V tomto ohledu vyplývá z šestnáctého bodu odůvodnění nařízení č. 1215/2012, že „[k]romě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti“.
- 21 V zájmu zabránění protichůdným soudním rozhodnutím čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 poskytuje žalovanému možnost podat vzájemnou žalobu, která se týká stejné smlouvy či stejné skutečnosti jako původní žaloba, u soudu, u něhož byla podána původní žaloba.

- 22 V tomto ohledu je v zájmu řádného výkonu spravedlnosti účelem zvláštní soudní příslušnosti pro vzájemnou žalobu umožnit účastníkům řízení, aby bylo o všech jejich vzájemných nárocích, které mají společný původ, rozhodnuto v témže řízení před tímž soudem. Je tak zabráněno nadbytečným a opakovaným řízením (rozsudek ze dne 12. října 2016 ve věci *Kostanjevec*, C-185/15, EU:C:2016:763, bod 37).
- 23 V souladu s tímto cílem přísluší soudu v situaci, kdy projednává jeden nebo více uplatňovaných nároků v rámci vzájemné žaloby, posoudit, v jakém rozsahu mají tyto nároky společný původ s původní žalobou, takže spadají pod čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012.
- 24 Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, musí tento soud za tímto účelem mimo jiné ověřit, zda posouzení vzájemné žaloby na zaplacení náhrady škody a úroků z důvodu, že žalobkyně v původním řízení omezila duševní výtvar žalovaného v původním řízení, nevyžaduje, aby tento soud posoudil zákonnost či nezákonnost skutkových okolností, na kterých žalobkyně v původním řízení zakládá své nároky, neboť duševní výtvar, jehož užívání je podle žalovaného v původním řízení narušeno, je tentýž výtvar, který žalobkyně v původním řízení považuje za základ porušení jejího práva k podobizně.
- 25 Pokud existuje taková potřeba posouzení, musí být čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že přiznává uvedenému soudu pravomoc rozhodnout o vzájemné žalobě, kterou podal žalovaný v původním řízení.
- 26 Dále je nutno podotknout, že zvláštní příslušnost stanovená v čl. 8 bodu 3 nařízení č. 1215/2012 má nevýlučnou povahu ve vztahu k jiným pravidlům pro určení příslušnosti stanoveným v tomto nařízení. Je fakultativní nejen ve vztahu k obecnému pravidlu pro určení příslušnosti upravenému v čl. 4 odst. 1 tohoto nařízení, uplatněnému ve věci v původním řízení, ale také ve vztahu k jiným pravidlům zvláštní příslušnosti stanoveným uvedeným nařízením.
- 27 Jak uvedla Komise ve svém písemném vyjádření, nevýlučná a fakultativní povaha pravidel zvláštní příslušnosti totiž vyplývá nejen z cíle a systematiky nařízení č. 1215/2012, ale i ze samotného znění čl. 8 bodu 3 tohoto nařízení, který upřesňuje, že osoba může být „též“ žalována na základě tohoto ustanovení, a nikoli, že musí být žalována výlučně podle tohoto ustanovení.
- 28 Kromě toho z ustálené judikatury, která se týká Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ve znění změn a nařízení č. 44/2001 a je relevantní rovněž v kontextu nařízení č. 1215/2012, vyplývá, že cílem tohoto nařízení není sjednotit procesní předpisy členských států, ale upravit soudní příslušnost pro řešení sporů v občanských a obchodních věcech ve vztazích mezi těmito státy a usnadnit výkon soudních rozhodnutí (viz rozsudek ze dne 17. listopadu 2011, *Hypoteční banka*, C-327/10, EU:C:2011:745, bod 37). Vzhledem k tomu, že toto nařízení nestanoví podmínky, za kterých soud poté, co založil svou mezinárodní příslušnost podle uvedeného nařízení, může nebo musí společně přezkoumat několik návrhů totožných účastníků, spadají tyto podmínky v zásadě do procesní autonomie členských států (obdobně viz rozsudek ze dne 15. března 2012, *G*, C-292/10, EU:C:2012:142, bod 45).
- 29 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 8 bod 3 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že se nevýlučně použije v situaci, kdy je k soudu příslušnému k rozhodování o údajném porušení práv žalobce na ochranu osobnosti z důvodu pořízení fotografií a videozáznamů bez jeho vědomí, žalovaným podána vzájemná žaloba na náhradu škody z titulu deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti žalobce, odůvodněná zejména omezením jeho duševního výtvaru, který je předmětem původní žaloby, jestliže posouzení této vzájemné žaloby vyžaduje, aby tento soud posoudil zákonnost či nezákonnost skutkových okolností, na kterých žalobce zakládá své nároky.

K nákladům řízení

- 30 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 8 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že se nevýlučně použije v situaci, kdy je k soudu příslušnému k rozhodování o údajném porušení práv žalobce na ochranu osobnosti z důvodu pořízení fotografií a videozáznamů bez jeho vědomí, žalovaným podána vzájemná žaloba na náhradu škody z titulu deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti žalobce, odůvodněná zejména omezením jeho duševního výtvoru, který je předmětem původní žaloby, jestliže posouzení této vzájemné žaloby vyžaduje, aby tento soud posoudil zákonnost či nezákonnost skutkových okolností, na kterých žalobce zakládá své nároky.

Podpisy.